

Iași

Zilele
teatrului studențesc

Zilele Teatrului studențesc au fost de fapt două după-amieze prelungite tirziu în noapte, în care formații teatrale de amatori din cinci centre universitare au răspuns, prin spectacolele lor, generoasei invitații formulate și onorate de Consiliul Uniunii Asociațiilor studenților comuniști din Iași. În sala „Ethos” a Casei de cultură a tinerețului — sală fără scenă, în care spațiul de joc trebuie nu doar marcat, ci și cucerit —, formații cu tradiție și prestigiu, precum și echipe noi, care-și caută drumul, au evoluat confruntându-se nu între ele, ci cu publicul, într-o succesiune care a înfățișat diversitatea în unitate a ceea ce ne-am obișnuit să numim „teatru studențesc”.

Repertoriul prezentat de aproape toate formațiile a dovedit același atașament față de un teatru al conceptelor exprimate în metafore scenice. Alegerea textelor a dovedit un efort de prospectare în zone mai puțin bătute ale dramaturgiei contemporane universale (*Din viața insectelor* de Karel și Josef Čapek, *Cartoteca* de Tadeusz Rozewicz, *Cînd vinul este rece* de John Kendrick); în ceea ce privește piesa românească, studenții au ales lucrări care oferă premisa unui incitant dialog cu publicul (*În căutarea sensului pierdut* de Ion Băieșu, *Casa nebunului* de Tudor Popescu). Din această enumerare lipsesc, deocamdată, titlurile incluse în repertoriul formației bucureștene „Podul”, pentru că acestea, inseparabile de spectacolele în care s-au întruchipat, merită o discuție aparte. A lipsit — așa cum lipsește de mult, în pofida tuturor îndemnurilor, chemărilor și recomandărilor — valorificarea creației dramatice studențești, argumentul autorității soriitorului consacrat dînd probabil interpretelor amatori un plus de certitudine, dar diminuînd, probabil, eficiența comunicării, pe terenul afectivității comune unei generații.

Din viața insectelor — fabulă politică, amară meditație despre neputința omului de a învinge întinericul din propria-i

ființă, lucidă chemare la rezistență și la solidaritate („Omul nu e întreg, decît dacă e o parte a întregului”) — a fost bine înțeleasă de studenții Facultății de medicină din Timișoara. Dar imaginile scenice — unele ingenioase și exacte, în raportul lor cu textul — nu au alcătuit un sistem coerent, necesitatea de a explica s-a concretizat în tautologii, dorința de a în-cifra a accentuat disproporționat amănuntele, în dauna receptării întregului. Lipsit de patos, spectacolul și-a etalat mecanismele fără să izbutească să semnifice, în absența unor accente ordonatoare, a ritmului dramatic, a ideii trăite.

Casa nebunului (regia Andrei Ralea) a fost jucată de formația „Universitas” a Casei de cultură a studenților din Brașov (instructorul permanent al formației, Ștefania Popa). Spectacolul a început prin a folosi toate locurile comune ale teatrului practicat de studenți: spațiul de joc cufundat în întineric, reflectoare care rătăcesc în căutarea actorilor, replici țipate, forțată inutilă, gaguri gratuite. Pe parcurs însă, logica piesei izbutește să impună echilibrul necesar, interpretii (Lomira Brădescu, Florin Negrea, Andrei Dochia și Ion Bratu) găsesc mijloacele adecvate ca echivocul și ambiguitatea conținute în text să sune verosimil în planul realității, întrebările personajelor devin date ale unor probabile destine, curiozitatea publicului este captată, emoția se înfiripă.

Așteptat cu interes, spectacolul „Teatrului Ludic” din Centrul universitar Iași, cu piesa *Cartoteca*, a nedumerit prin montarea confuză: planul realului n-a fost precis delimitat de cel al monologului interior și de cel al imaginarului; sensul analizei s-a destrămat în intenții nevalorificate scenic, sau în atitudini și mișcări nemotivate de idei. Piesa lui Ion Băieșu *În căutarea sensului pierdut* a fost jucată de studenții Facultății de științe economice din Timișoara în afara oricărei intenții satirice sau comice, și în felul acesta sensul a rămas definitiv pierdut. Doi interpreți, studenți ai Facultății de con-

strucți din Iași, au jucat cu discreție și sensibilitate un text minor, *Cînd vinul este rece* de John Kendrick, în regia lui Aurel Luca. Elena Rusei — interpreta Catherinei — a izbutit chiar să dea profunzime aparențelor și să înobileze banalul.

Ceea ce au demonstrat în primul rînd aceste spectacole este neostoita pasiune a viitorilor intelectuali pentru teatru, ca formă de exprimare liberă a personalității. ca formă de verificare a elasticității „tensiilor gînditoare”. Din acest punct de vedere, reprezentațiile văzute la Iași, cu toate stingăciile și contrasensurile lor, s-au situat pe terenul unui dialog consistent la nivelul conceptelor. Acolo unde realizarea teatrală este sub nivelul ambițiilor teoretice, ne permitem să bănuim că lipsește fie aderența grupului de interpreți la formula scenică propusă, fie o îndrumare adecvată (neveleitară, clară în acțiuni și sigură pe ordinea literelor în alfabet), în concordanță cu posibilitățile și experiența celor ce se angajează concet la transpunerea textului în spectacol.

Cele patru reprezentații ale formației Casei de cultură a studenților din București — „Podul” — au alcătuit o microstagiune: *Egmont* de Goethe, *Aventura*

japoneză (teatru Kabuki), *Hamlet* de Shakespeare și *Ștefan Vodă* (decupaj realizat din trilogia istorică a lui Delavrancea). Toate textele au fost de fapt niște scenarii — formația studențească presupunînd, pe bună dreptate, că piesele sînt cunoscute de publicul studențesc și că spectacolul urmează să prezînte momentele-cheie, într-o viziune aparținînd realizatorilor. Teatrul pe care-l practică această formație este intelectual, nu pentru că vorbește despre lucruri complicate, ci pentru că se adresează unui spectator cultivat, într-o formulă care nu neagă, ci, dimpotrivă, potențează emoția, prin intensă concentrare a grupului de interpreți (regizor, Cătălin Naum); o echipă care gîndește, simte și exprimă, într-o armonioasă și stilizată solidaritate; o echipă din care fac parte Vasile Nedelcu, Adrian Albuleț, Mioara Tirzioru, Carmen Croitoru, Romeo Bușegescu, Mircea Tofan și mulți, mulți alții...

Zilele de la Iași — desfășurate în amabila atmosferă a schimbului de experiență, departe de tensiunea concursului și fascinația premiilor — au ilustrat devenirea unui fenomen mereu viu, întotdeauna capabil de surprize.

Magdalena BOIANGIU

NOTE

George
Barițiu,
170

În climatul de frămîntări ale memorandiștilor ardeleni, la finele veacului trezirii conștiințelor naționale, cultura noastră dobindea, prin cele trei tomuri *Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă*, sinteza gîndirii unei generații. Astfel, prin tîria argumentului istoric, înțelegea octogenarul George Barițiu să interpeleze parlament austro-ungar. Ai săi —

Cipariu, Bărnăuțiu și atîția alți cărturari ai latinismului militant — pregătiseră, pentru tinerii care vor netezi drumul unirii depline, temeiul documentar al revendicărilor seculare.

„Nestorul presei românești” se născuse în mai 1812, trăind simpla, curată, patetică viață a cărturării ardeleni: gimnazist la Blaj, elev al „humanioarelor” la Cluj, student și în urmă profesor al „școalelor române”. Acești dăruți oameni au biografia națiunii lor. *Gazeta de Transilvania* (1838), revista *Transilvania* (1868), activitatea la Societatea „Astra” (1861) și la Academia Română (1865 — membru fondator) sînt puncte cardinale într-o viață cu sute de opere politice, științifice, literare. Fondul epistolar Barițiu (11.000 de misive) abia azi începe să fie cunoscut.

Desigur, mai toți viziionarii Daciei întregite au văzut în teatru mai întii o tribună politică. Limba română era rostită pe scenă cu înflăcărarea agitatorului. George Barițiu animă la Blaj spectacolele diletanților, provocînd tulburări prin avîntul patriotic al reprezentațiilor; la Brașov, scrie pentru actorii *Astrei* mai multe texte, încurajînd prin foile sale întemeierea trupelor amatoare. Va tîlmăci scene din Shakespeare — printre primii la noi — și din Schiller.

O bună monografie, încă așteptată, îl va așeza printre marii animatori ai începutului de drum: Heliade (Țara Românească). G. Asachi (Moldova), Aron Pumnul (Bucovina). Conștiința națională l-a așezat de mult.

I. N.